

Бойко Пенчев • Илияна Кръстева

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

ПО ЛИТЕРАТУРА

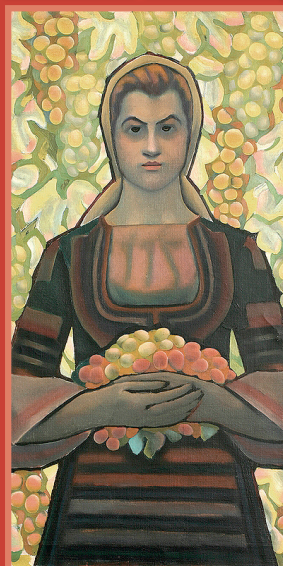
ЗА 11. КЛАС

Бойко Пенчев • Илияна Кръстева

ЛИТЕРАТУРА

11

КЛАС

 БУЛВЕСТ 2000®

 Klett

• КЛЕТ БЪЛГАРИЯ •

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ
ЛИТЕРАТУРА
за 11. клас

Автори

© Бойко Пенчев Пенчев, 2020

© Илияна Йорганова Кръстева, 2020

Графичен дизайн

© Петко Енчев Минчев, 2020

Издател

© „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД, 2020

ISBN 978-954-18-1601-1

Възпроизвеждането на това издание или на отделни негови части под каквато и да е форма без изричното писмено съгласие на „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД е престъпление.

СЪДЪРЖАНИЕ

Преговор.....	4
Особености на обучението по литература в 11. клас.....	5
Учебният комплект по литература за 11. клас на издателство „Клет България“ с марката „Булвест 2000“.....	6
1. Учебникът по литература за 11. клас – съдържателни, структурни и функционални особености	6
2. Особености на електронния вариант на учебника по литература за 11. клас	7
3. Специфика на Комплекта работни листове по литература за 11. клас	8
4. Книга за учителя – предназначение и съдържание	9
Работа с учебника по литература за 11. клас на издателство „Клет България“ с марката „Булвест 2000“.....	10
Примерно годишно разпределение на темите от учебното съдържание по литература за 11. клас.....	12
Методически насоки и разработки на уроците, включени в учебника по литература за 11. клас.....	26
Българската литература след Освобождението (Начален преговор).....	26
I. РОДНОТО И ЧУЖДОТО	
Димитър Талев. „Железният светилник“	27
Алеко Константинов. „Бай Ганьо журналист“	28
Станислав Стратиев. „Балкански синдром“	29
Родното и чуждото (упражнение).....	29
II. МИНАЛОТО И ПАМЕТА	
Иван Вазов. „Паусий“	30
Никола Вапцаров. „История“	31
Йордан Радичков. „Ноев ковчег“	31
Миналото и паметта (упражнение)	32
III. ОБЩЕСТВОТО И ВЛАСТТА	
Христо Ботев. „Борба“	33
Елин Пелин. „Андрешко“.....	33
Христо Смирненски. „Приказка за стълбата“	34
Обществото и властта (упражнение).....	35
IV. ЖИВОТЪТ И СМЪРТТА	
Христо Ботев. „До моето първо либе“	36
V. ПРИРОДАТА	
Иван Вазов. „Новото гробище над Сливница“	36
Емилиян Станев. „Крадецът на праскови“	37
Животът и смъртта (упражнение).....	38
Иван Вазов. „При Рилския манастир“	38
Пейо Яворов. „Градушка“	39
Пенчо Славейков. „Спи езерото“.....	40
Природата (упражнение).....	40
Есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби	41
Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби	42
Интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.....	42
Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба	43
Годишен преговор	43
Установяване на изходното равнище на знанията и уменията на учениците.....	44
Изисквания за резултатите от обучението по учебния предмет български език и литература, компонент литература.....	45
Учебна програма по български език и литература, компонент литература, за 11. клас (общообразователна подготовка).....	47
Списък на произведенията, които учениците трябва да прочетат през лятната ваканция	54

ПРЕДГОВОР

Книгата за учителя по литература за 11. клас (по-нататък: *Книгата*) е предназначена да помогне на учителя в организирането и реализирането на уроците по литература в единайсети клас. В нея авторите предлагат информация за:

- особеностите на обучението по литература в единайсети клас;
- знанията и уменията по литература, които единайсетокласниците трябва да са овладели в предишните класове;
- структурата, предназначението и предимствата на отделните елементи на учебния комплект по литература;
- педагогическата технология, използвана за реализиране на учебната програма в учебния комплект по литература – методи, похвати, форми и средства, възможности за проверка, оценка и самооценка на знанията и на уменията на учениците.

В *Книгата* са включени методически разработки на всички теми на уроци, предложени в учебника. Всяка разработка осигурява информация за:

- опорните знания, умения и понятия, на които учителят може да се опре в часовете за нови знания, упражнение, обобщение и преговор;
- знанията, които трябва да се актуализират;
- съдържателните акценти и ресурсите, чрез които може да се реализират очакваните резултати;
- допълнителни дейности и задачи за ученици, които се справят по-бързо и успешно с предвиденото учебно съдържание;
- верните отговори на тестовите задачи.

В края на *Книгата* са приложени учебната програма по български език и литература, компонент литература, за 11. клас и изисквания за резултатите от обучението по учебния предмет български език и литература, компонент литература (държавния образователен стандарт за втория гимназиален етап).

Авторският колектив се надява, че предложената в *Книгата* информация, теоретични сведения и насоки за конкретни практически дейности ще помогнат на учителите да съчетаят по най-успешния начин собствените си идеи и предпочитания с нормативните изисквания към организацията на учебния процес, за да постигнат оптимални резултати в часовете по литература във всеки клас.

Пожелаваме приятна и ползотворна работа!

Авторите

ОСОБЕНОСТИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛИТЕРАТУРА В 11. КЛАС

Учениците от единайсети клас започват втория гимназиален етап. Те вече са оформили свой ученически колектив и имат немалък социален опит. Предстои им държавен зрелостен изпит по български език и литература след дванайсети клас, като в него се включва и учебното съдържание от единайсети. В часовете по литература в предходните класове са изградени умения за аналитични наблюдения върху художествената литература, за целенасочена работа в екип, за дискусии и създаване на устни и писмени аргументативни текстове, за обобщения. Изграден е и устойчив алгоритъм за тълкуване на текстовете, както и умения да се откроява същественото в различните културни епохи, направления и стилове и да се правят съпоставки между тях и паралели със съвременната действителност.

В единайсети клас ученическият колектив е вече по-хомогенен и с изявени лидери. Обикновено в тази възраст юношите се стремят към себеизява и себедоказване, искат да бъдат забелязани и часовете по литература дават чудесна възможност за това. Учителят може да работи с целия клас в рамките на беседа, но особено функционални са индивидуалните задачи и работата по групи. Формулирането на задачи, съобразени с интересите и възможностите на отделните ученици, е начин всеки от юношите да бъде привлечен и заинтригуван от интересното и значимото за него и така много по-ползотворно и непринудено да получи необходимите знания. Разбира се, обясненията на учителя и работата с учебника и с работните листове ще си останат водещи, но и специфичните задачи и заниманията по проект (индивидуално или по групи) имат своето методически обосновано място в учебния процес по литература в единайсети клас.

Единайсети клас се явява първият във втория гимназиалния етап. В предходните три учебни години е заложено началото в осмислянето на литературата като процес, който се развива и преминава през различни етапи със свои специфични особености. Учениците вече са наясно с развойните тенденции, естетиката, поетиката, идеите на културни епохи като Античност, Средновековие, Ренесанс, Просвещение, Българско възраждане и литературни направления като романтизъм, реализъм, естетически индивидуализъм, символизъм, експресионизъм и др., изградили са умения да коментират съответния текст в контекста на времето, в което е създаден. Във връзка с това заниманията по литература в единайсети клас стъпват на солидна основа от знания и умения и трябва да продължат усъвършенстването на литературните и на социокултурните компетентности, заложен в учебната програма. Единайсети клас обаче предлага съвсем различен подход към художествените текстове от български автори. Културноисторическият принцип, според който литературните артефакти се изучават хронологично (според времето и културния контекст на своето възникване), отстъпва място на така наречените диалогични прочити. Така произведения от различни културни епохи се разглеждат в рамките на една обща тема.

УЧЕБЕН КОМПЛЕКТ ПО ЛИТЕРАТУРА ЗА 11. КЛАС НА ИЗДАТЕЛСТВО „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ С МАРКАТА „БУЛВЕСТ 2000“

Учебният комплект по литература за 11. клас на издателство „Клет България“ с марката „Булвест 2000“ включва учебник, електронен вариант на учебника, комплект работни листове, книга за учителя. Всички компоненти от *Учебния комплект* са съобразени с Държавните образователни стандарти за учебно съдържание по литература за 11. клас и с учебната програма по литература за 11. клас от 2018 г. Учебникът по литература, електронният му вариант и работните листове са свързани помежду си методически и структурно, като взаимно се допълват. Така например в учебника и в работните листове рубриците са озаглавени по сходен начин, за да ориентират и учителите, и учениците във вида на задачите и целта, с която се изпълняват. Част от упражненията от учебника, които са предвидени за писмено изпълнение (попълване на таблици, изработване на схеми и др.), са включени в работните листове с предвидени редове за писане. Работните листове предлагат и допълнителни текстове по разглежданата тема за по-пълноценното представяне и осмисляне на нейните възможности за интерпретация.

Използването на комплекта дава възможност да се работи през цялата година пълноценно и целенасочено в задължителните часове по литература. Реализирането на очакваните резултати, заложи в програмата, може да се постигне, ако се следва предложението в учебника и в помагалата методически апарат.

1. Учебникът по литература за 11. клас – съдържателни, структурни и функционални особености

Учебникът по литература за 11. клас на издателство „Клет България“ с марката „Булвест 2000“ е комбинирано издание, което включва книжно тяло и електронен вариант, обогатен с допълнителни електронни ресурси.

Структурата на учебника по литература за 11. клас се определя от спецификата на литературата като изкуство и като учебен предмет, от конкретните цели и задачи (според ДОС) и от психофизическото равнище на учениците.

В учебника се следва христоматийният принцип – включени са художествените текстове или откъси от тях, предвидени за изучаване от учебната програма (с изключение на откъси от романа „Ноев ковчег“ от Йордан Радичков поради отказа на наследниците на автора да предоставят авторските права).

В началото на учебника са обяснени рубриците към уроците и условните знаци, използвани в него.

Текстовете са придружени от богат илюстративен материал, който по различен начин онагледява смисъла на изучаваните произведения.

Уроците са организирана в пет теми, определени от учебната програма:

- I. Родното и чуждото
- II. Миналото и паметта
- III. Обществото и властта
- IV. Животът и смъртта
- V. Природата

Към всяка тема е предложена пълна урочна система. Тя е определена от смисловата натовареност на текстовете и от възрастовите особености на единайсетокласниците. Учителите ще бъдат улеснени от включените отделни уроци за нови знания за всяко от трите произведения, както и от урока за упражнение след всяка тема, в който се намират достатъчни като брой и разнообразни като дейности и съдържание задачи. Упражнението по всяка тема е предвидено за три учебни часа.

Очакваните резултати, заложи в програмата, се постигат в резултат на това, че всички уроци към един художествен текст са взаимносвързани и йерархически подчинени на водещата тема в интерпретацията. За реализацията на уроците от голямо значение са логически добре подобрите рубрики, които дават знания, припомнят знания, организират самостоятелното мислене на учениците и прилагането на наученото.

Рубриците в учебника са:

Да припомним

Да прочетем текста

Да разтълкуваме текста

Да приложим

Речник

Енциклопедия

НОВО ПОНЯТИЕ

Въпроси и задачи

Работа по проект

Да напишем...

Дискусионен клуб

Да проверим

Рубриката „Да проверим“ съдържа задачи за входно и за изходно равнище в началото и в края на учебника.

Да прочетем текста дава на разположение на учениците изучавания текст или откъс от него.

Да разтълкуваме текста предлага въпроси и задачи, които осигуряват възможности за различни прочити на текстовете. Към някои по-трудни въпроси има редица помощни, които са средство за учениците, от една страна, да проникнат по-задълбочено в текста и да постигнат неговото по-пълно осмисляне, от друга страна, да създават цялостен и пълен усетен или писмен отговор. Представя примерни анализи на изучаваните художествени текстове и помага на учениците да отговорят на въпросите.

Да приложим съдържа конкретни задачи, чрез изпълнението на които се формират умения за създаване на усетен и писмен текст, за сравняване и съпоставка, за работа в екип и/или по проект и гр.

Работа по проект съдържа конкретни задачи за работа в екип по проект.

Да напишем съдържа примерни теми за създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби; или примерни теми за създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.

Дискусионен клуб предлага теми за дискусии, които свързват изучаваните художествени текстове с проблемите в реалния живот и дават възможност да се защити лична позиция.

Енциклопедия дава сведения от различни области на науката и живота.

Речник дава тълкуване на непознати думи или понятия.

Ново понятие въвежда новите понятия от учебната програма. За някои от тях, които изискват по-гетайлно изясняване, е включена информация и в урочните статии.

Да проверим предлага тестови задачи за проверка, оценка и самооценка на знанията и уменията. Рубриката се появява, както вече беше отбелязано, в началото и в края на учебника. За установяването на равнището на знанията и уменията в началото на учебната година и в края на учебната година се предлагат по два варианта на тестови задачи (9 – с предложени отговори, от които верен е само един, и 1 – за създаване на писмен текст).

В урочната система строго определено място имат уроците за начален преговор и за годишен преговор. Те синтезират и свързват всички теми и проблеми в изучените художествени текстове. В тях чрез съпоставки между изучените произведения се извеждат принципни положения и се дават фонови знания.

2. Особенности на електронния вариант на учебника по литература за 11. клас

Електронният вариант на учебника по литература за 11. клас на издателство „Клет България“ с марката „Булвест 2000“ е предназначен за работа в клас под непосредственото ръководство на учителя и за самостоятелна работа на учениците. Той може да подпомогне преподавателите при подготовката им за провеждане на уроците, да направи груповата работа с учениците в час по-забавна, по-интересна и по-успешна чрез използването на разнообразни електронни ресурси, осигуряващи прилагането на съвременни интерактивни методи и техники в учебния процес.

Електронният вариант на учебника по литература за 11. клас включва:

- всички урочни статии от книжното тяло на учебника, достъпни като електронен продукт;
- интерактивни задачи и упражнения към урочните статии с разнообразен формат;
- аудиоматериали, съдържащи изпълнения на изучавани художествени текстове;
- мултимедийни разработки с информация за живота и творчеството на изучаваните автори, както и допълнителна информация;
- графични материали, включващи отделни фотографии и галерии със снимки, онагледяващи изучаваните текстове;
- алгоритми и образци за създаване на ученически текстове;
- линкове към интересни обекти в интернет, които обогатяват задължителното учебно съдържание;
- различни по формат тестови задачи за проверка и оценка на знанията и уменията на учениците.

Електронният вариант на учебника по литература за 11. клас дава на учителя следните възможности:

- да преподава предвиденото от програмата учебно съдържание, като активизира различни рецептори на учениците и по този начин да оптимизира възприемането и осмислянето на информацията;
- да актуализира своевременно и в желан обем информация, изучавана в предишни часове;
- да затвърдява знания и умения, при овладяването на които учениците срещат трудности;
- да олекотява осмислянето на учебното съдържание чрез акцентирание на отделни елементи от урока, като използва всички инструменти, които предоставя софтуерният продукт;
- да онагледява учебния материал чрез визуални и звукови средства;
- да въвежда по своя преценка допълнителна информация по всяка тема от включеното в учебниците съдържание;
- да осъществява ефективни междупредметни връзки;
- да повишава качеството на проверката и оценката на знанията и уменията, овладени от учениците, чрез използване на мултимедийно представени задачи с разнообразен формат;
- да поставя индивидуални задачи на всеки ученик, да си разменя бележки и съобщения с учениците и много други активности.

Електронният вариант на учебника по литература за 11. клас може да се използва в онлайн (с интернет) режим, а след изтегляне на електронните учебници и ресурсите – и в офлайн (без интернет) режим. Електронната платформа позволява достъп по всяко време от всяко място до учебното съдържание от стационарни (персонални компютри, лаптопи) и различни мобилни устройства (смартфони, планшети) с различни платформи Windows, Android и iOS. Всяка актуализация на учебното съдържание се появява автоматично в библиотеката на потребителя.

Чрез използването на електронния вариант на учебника по литература за 11. клас в обучението се прилагат на практика дидактическите принципи нагледност и активност. Работата с електронния вариант на учебника не трябва да е самоцелна. Необходимо е използването му по време на уроците да се съчетава функционално с традиционните средства на обучение.

3. Специфика на Комплекта работни листове по литература за 11. клас

Помагалото е предназначено да организира работата на учениците в часовете по литература и да ги направи по-активни. С него се цели да се помогне на единайсетокласниците и в самоподготовката им у дома, да им се даде възможност по-задълбочено и пълноценно да усвоят предвиденото от програмата учебно съдържание.

Упражненията и задачите в работните листове дават възможност на преподавателите да проверят наученото от учениците под формата упражнения в час и/или в домашни или контролни упражнения. Чрез тях могат да получат конкретна обратна информация за усвоените знания и умения, както и да преценят развитието на своите ученици, като проследят работата им в помагалото в рамките на срока или на учебната година.

Тъй като във всеки работен лист е предвидено място за изпълнение на задачите, помагалото може да замества тетрадките за работа в клас, за домашна работа, за писмени упражнения и за контролни работи.

Комплектът съдържа общо 10 работни листа, от които:

- 5 работни листа, обхващащи всички теми от учебното съдържание на програмата по литература за 11. клас;
- 5 работни листа с тестови задачи в два варианта за проверка и оценка на знанията.

В изданието са включени също:

- Верните отговори на тестовите задачи;
- скала за превръщане на получените точки от тестовите задачи в цифрова оценка.

Задачите и упражненията във всеки работен лист са разнообразни по съдържание и по начин на изпълнение – попълване на таблици и схеми, формулиране на тема, откриване на верни твърдения, съпоставяне на два текста, характеризиране на герои, създаване на теза за дискусия по житейски проблем и на план за публично изказване и т.н.

Задачите и упражненията към всяка тема са разпределени в следните рубрики:

- **Да затвърдим и разширим знанията** включва задачи, с които се затвърдяват и разширяват знания, свързани с теоретични постановки, с конкретни литературни термини и понятия, с художествената специфика на изучаваните текстове.
- **Да разтълкуваме художествения текст** включва задачи за осмисляне на различни аспекти на творбите, за разпознаване на верни и неверни твърдения във връзка с художествените текстове и за редактиране на неверните твърдения.
- **Да приложим наученото** – задачите и упражненията са насочени към практическото прилагане на придобитите знания и умения.
- **Да дискутираме** предлага задачи за участие в дискусии и в публични изказвания по проблеми, интерпретирани в изучаваните художествени текстове.

Предложените тестови задачи са два вида. Първият вид са задачи с четири посочени отговора, от които верен е само един, а вторият – задачи, изискващи от учениците да формулират теза по конкретен проблем. Всяка задача е оценена според трудността ѝ с различен брой точки. Максималният брой точки от всички задачи е 24.

Тестовите са разработени в два варианта и дават възможност за проверка и оценка на знанията, като учениците се разделят на две групи.

Работните листове по литература дават възможност на учениците:

- да усвояват по-успешно и задълбочено знанията и уменията, предвидени от програмата по литература;
- да актуализират стари знания, необходими им при подготовката за различни видове изпитвания;
- да развиват уменията си за създаване на собствени текстове и за решаване на тестови задачи.

С помагалото учителите имат възможност да организират по-успешно работата в часовете по литература, като предложат на учениците си:

- индивидуални задачи, съобразени с възможностите и интересите на всеки от тях;
- групови упражнения и задачи, развиващи уменията за работа в екип;
- различни по формат тестови задачи за обективно оценяване на знанията и уменията на учениците.

4. Книга за учителя – предназначение и съдържание

Книгата за учителя представя особеностите на обучението по литература в единайсети клас, като акцентира върху възрастовите особености и рецептивните възможности на единайсетокласниците. Тя дава необходимата на учителя информация за съдържанието, структурата и предимствата на учебника, на помагалото „Комплект работни листове по литература за 11. клас“ и на електронния вариант на учебника по литература. Предлага насоки за тяхното рационално използване в различните видове часове през учебната година.

Книгата за учителя включва: учебна програма по български език и литература, компонент литература за 11. клас (общообразователна подготовка), откъс от ДОС, методически идеи и указания за реализиране на всички теми, включени в учебника.

РАБОТА С УЧЕБНИКА ПО ЛИТЕРАТУРА ЗА 11. КЛАС НА ИЗДАТЕЛСТВО „КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ С МАРКАТА „БУЛВЕСТ 2000“

Според програмата по български език и литература за компонента литература са предвидени 1,5 часа седмично, от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности. Това означава – 54 часа по литература в рамките на учебната година, от които 18 часа са за развиване на комуникативните компетентности.

Препоръчителното процентно разпределение между различните видове уроци в програмата е следното: за нови знания – 38%, за упражнения – 39%, за преговор – 6%, за обобщение – 6%, и за контролни и класни работи – 11%.

В учебника това препоръчително изискване е спазено до голяма степен, като са предложени:

- 15 теми на уроци за нови знания, които трябва да се реализират в рамките на 15 часа;
- 15 теми на уроци за упражнение, които трябва да се реализират в рамките на 15 часа;
- 2 теми за преговор и обобщение, които са предвидени за 4 часа;
- 2 места в г-ва варианта, за които са предвидени 2 часа.

От една страна, това процентно разпределение по видове уроци създава впечатление за ограничаване на учителя, особено на учителя по литература, който е склонен към по-разкрепостено мислене. Разбира се, че съществува тази опасност. От друга страна обаче, това разпределение е продиктувано заради концепцията за обучение, в основата на която стои преди всичко превръщането на знанията в умения.

Уроците за нови знания се отличават от тези за упражнение по цел. В обучението по литература обаче в съдържателен план те не може да се различават много, защото взаимно се допълват. И уроците за нови знания, и уроците за упражнение винаги са съобразени с художествените текстове, които се изучават, и се подчиняват на глобалната тема, определена от програмата. Всеки от г-вата вида уроци е звено в една верига, в която организирано и постепенно се постигат пълнота, задълбоченост и разнообразие. Така според възрастта на учениците и според литературния и житейския им опит се изясняват художествените текстове. Следва се принципът за единство на научност и достъпност – върви се от простото към сложното.

И уроците за нови знания, и уроците за упражнение са организирани предимно върху беседа с въпроси и задачи, подчинени на една тема, логически обвързани и йерархически подредени по трудност. В този смисъл няма рязка граница между г-вата вида уроци. Съществената разлика е, че при урока за нови знания учениците се запознават или с характеристиките на определена културна епоха, или със съдържанието на конкретния художествен текст – чрез самостоятелен предварителен прочит вкъщи, особено ако текстът е по-обемен, чрез прочит на учителя/учениците или чрез изслушване на актьорско изпълнение.

Обикновено първите въпроси от рубриката *Да разтълкуваме текста* водят към проверка на възприетията на учениците. В тази посока е и изясняването на значението на непознатите думи.

Урокът за нови знания е основан върху беседа и обикновено е организиран около следните рубрики и подрубрики:

Авторът

Да прочетем текста

Художествен текст или откъс от него

- Информация за сюжета на непубликуваните в учебника части на художествените текстове
- Речник на непознатите думи

Да разтълкуваме текста

- Въпроси и задачи
- Жанрът. Художествените особености
- Сюжетът и композицията (за епически текстове)
- Композицията (за лирически текстове)
- Заглавието
- Проблемите и конфликтите
- Героите
- Ценностите, идеите, посланията
- Глобалната тема и интерпретацията ѝ в конкретния художествен текст

Нови понятия

Енциклопедия

Тук е мястото да уточним, че подрубриците не се следват механично от авторите на учебника, а се прилагат творчески в зависимост от спецификата на художествения текст.

В центъра на уроците за упражнение стои задълбочаването на предишни знания и прилагането им в различна ситуация. Заедно с това тези уроци трябва да разширят, обогатят и затвърдят знанията и уменията на учениците. По тази причина в тях някои от рубриците носят същите заглавия, като са въведени и съвсем нови рубрики. Всички упражнения са подчинени на съответната глобална тема. Тя е следвана последователно при въпросите, върху които е организиран урокът. Така у учениците се формират знания и умения за целенасочена работа и преди всичко за използване на заложените в програмата интертекстуален подход. Уроците за упражнение са организирани около следния структурен модел:

- Въпроси и задачи
- Да приложим наученото
- Дискусионен клуб
- Работа по проект
- Да напишем

Преговорните уроци в учебника имат конспективен характер. Като се отговаря на препоръчителното процентно разпределение, уроците за преговор са разположени в началото и в края на учебника.

Първата преговорна тема (за начален преговор) е: „Българската литература след Освобождението“. Целта е да се актуализират знанията и уменията, усвоени в 10. клас, като се акцентира на онези от тях, при които учениците срещат по-големи трудности. Предложените по темата упражнения и задачи са съобразени с теста за установяване на входното равнище на знания и умения.

Втората преговорна тема е за годишен преговор. Работата по нея подготвя учениците да се справят със задачите от теста за установяване на изходното равнище на знания и умения, придобити в часовете по литература в 11. клас.

Уроците за развиване на комуникативните компетентности следват строго наименованието на вида текст и мястото им в *Програмата* – включени са в отделен раздел („Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби“ и „Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба“) в края на учебника. Предложени са гостатъчно теми за създаване на есе по житейски проблем и на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.

- 2 теми на урок за нови знания, които трябва да се реализират в рамките на 1 час;
- 16 теми на уроци за упражнение за развиване на комуникативните умения, които трябва да се реализират в рамките на 16 часа (вкл. 2 часа за класна работа).

ПРИМЕРНО ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ЛИТЕРАТУРА ЗА 11. КЛАС

Съкращения: НЗ – нови знания; У – упражнение;
 ПР – преговор; КР – контролна работа; О – обобщение

Календар – седмица/месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК					
1./IX	1. Българската литература след Освобождението (начален преговор)	ПР	Актуализиране на знания и умения, придобити в 10. клас	Беседа Съпоставка Самостоятелна работа Дискусия Работа с учебника	
1./IX	2. Българската литература след Освобождението (начален преговор)	ПР	Актуализиране на знания и умения, придобити в 10. клас	Беседа Съпоставка Самостоятелна работа Дискусия Работа с учебника	
2./IX	3. Установяване на входното равнище на знанията и уменията на учениците	КР	Установяване на входното равнище на знанията и уменията	Тест	
3./X	4. I. РОДНОТО И ЧУЖДТО Димитър Талев. „Железният светилник“	НЗ	Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Железният светилник“. Тълкува „Железният светилник“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Описва структурирано отношенията между жанровите характеристики на „Железният светилник“ и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Железният светилник“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с родното и чуждото, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
3./X	5. Есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби	НЗ	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Беседа Анализ Работа с учебника	
4./X	6. Алеко Константинов. „Бай Ганьо журналист“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за родното и чуждото в „Бай Ганьо журналист“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Тълкува „Бай Ганьо журналист“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за <i>родното</i> и <i>чуждото</i> в нея. Познава значението на понятието <i>ирония</i> . Разпознава ирония в „Бай Ганьо журналист“ и обяснява значението ѝ в контекста на специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в текста. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Бай Ганьо журналист“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с родното и чуждото, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбери, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно изследователски проект, свързан с творческата история и критическата рецепция на „Бай Ганьо“.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
5./X	7. Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби	У	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Беседа Анализ Работа с учебника	

Календар – седмица/месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
5./X	8. Станислав Стратиев. „Балкански синдром“	НЗ	Познава значението на понятието <i>комедия</i> . Разпознава жанрови характеристики на комедията, проявени в „Балкански синдром“. Тълкува „Балкански синдром“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Балкански синдром“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>родното и чуждото</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Балкански синдром“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>родното и чуждото</i> . Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна творческа задача, свързана с поставяне на сцена на „Балкански синдром“.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
6./X	9. Създаване на есе по житейски проблем на тема: „Преобърнатите ценности на родното“	У	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Беседа Анализ Работа с учебника Съпоставка	
7./XI	10. Родното и чуждото (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
7./XI	11. Родното и чуждото (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
8./XI	12. Родното и чуждото (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невяклучена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
9./XI	13. Интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба	НЗ	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Беседа Анализ Работа с учебника	
9./XI	14. II. МИНАЛОТО И ПАМЕТТА Иван Вазов. „Паусий“	НЗ	Разпознава жанрови характеристики на одата, проявени в „Паусий“. Тълкува „Паусий“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Идентифицира сравнения, метафори, метонимии в „Паусий“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Паусий“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Паусий“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Паусий“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
10./XI	15. Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
11./XII	16. Никола Вапцаров. „История“	НЗ	Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „История“. Тълкува „История“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношението между лирическите характеристики на „История“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Идентифицира и оценява в „История“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
11./XII	17. Създаване на есе по житейски проблем или интерпретативно съчинение на тема: „Човекът в историята“	У	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
12./XII	18. Йордан Радичков. „Ноев ковчез“	НЗ	Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Ноев ковчез“. Тълкува „Ноев ковчез“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношението между жанровите характеристики на „Ноев ковчез“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Ноев ковчез“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
13./XII	19. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Миналото и паметта в „Ноев ковчез“ на Йордан Радичков“	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
13/XII	20. Миналото и паметта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
14./I	21. Миналото и паметта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
15./I	22. Миналото и паметта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
15./I	23. III. ОБЩЕСТВОТО И ВЛАСТТА Христо Ботев. „Борба“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Борба“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Борба“. Тълкува „Борба“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея. Познава значението на понятието <i>оксиморон</i> . Идентифицира метафори и оксиморони в „Борба“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Борба“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с обществото и властта, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Борба“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>обществото и властта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	

Календар – седмица/месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
16./I	24. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Лъжата и робството в „Борба“ на Христо Ботев“	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
17./I	Елин Пелин. „Андрешко“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Андрешко“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Андрешко“. Тълкува „Андрешко“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея. Идентифицира персонажната система и метафори в „Андрешко“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Андрешко“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна интерактивна задача, свързана с организиране и провеждане на дебат за <i>обществото и властта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
17./I	25, 26. Класна работа	КР	Установяване и оценяване на равнището на знанията и уменията	Самостоятелна работа	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
18./II	27. Христо Смирненски. „Приказка за стълбата“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Приказка за стълбата“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Тълкува „Приказка за стълбата“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея. Идентифицира персонажната система и метафори в „Приказка за стълбата“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Приказка за стълбата“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК					
19./II	28. Общество-то и властта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
20./II	29. Общество-то и властта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	

Календар – седмица/месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
21./II	30. Обществото и властта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
21./II	31. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Власт и справедливост“ (в произведенията, интерпретиращи темата за обществото и властта)	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Анализ Беседа Самостоятелна работа Редактиране	
22./III	32. IV. ЖИВОТЪТ И СМЪРТТА Христо Ботев. „До моето първо либе“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „До моето първо либе“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава рогови характеристики на лириката, проявени в „До моето първо либе“. Тълкува „До моето първо либе“ съобразно роговите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Идентифицира метафори в „До моето първо либе“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „До моето първо либе“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>живота и смъртта</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „До моето първо либе“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
23./III	33. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Устремът към смъртта в „Домоето първо либе“ на Христо Ботев“	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
23./III	34. Иван Вазов. „Новото гробище над Сливница“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Новото гробище над Сливница“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Новото гробище над Сливница“. Тълкува „Новото гробище над Сливница“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Новото гробище над Сливница“ и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата. Идентифицира и оценява в „Новото гробище над Сливница“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
24./III	35. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Животът и смъртта в „Новото гробище над Сливница“ от Иван Вазов“	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	

Календар – седмица/месеца	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
25./III	36. Емилиян Станев. „Крадецът на праскови“	НЗ	Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Крадецът на праскови“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на повестта, проявени в „Крадецът на праскови“. Тълкува „Крадецът на праскови“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Крадецът на праскови“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с живота и смъртта, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
25./III	37. Създаване на есе по житейски проблем на тема: „Възможно ли е да си щастлив за сметка на нещастие на друг“	У	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
26./IV	38. Животът и смъртта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
27./IV	39. Животът и смъртта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
27./IV	40. Животът и смъртта (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невяклучена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
28./IV	41. V. ПРИРОДАТА Иван Вазов. „При Рилския манастир“	НЗ	Разпознава рогови характеристики на лириката, проявени в „При Рилския манастир“. Тълкува „При Рилския манастир“ съобразно роговите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за природата в „При Рилския манастир“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Идентифицира и оценява в „При Рилския манастир“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
29./V	42. Създаване на интерпретативно съчинение на тема: „Природата – дом“	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
29./V	43. Пею Яворов. „Градушка“	НЗ	Разпознава жанрови характеристики на поемата, проявени в „Градушка“. Тълкува „Градушка“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Градушка“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>природата</i> , аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Градушка“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	

Календар – седмица/месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/коментари
30./V	44. Създаване на есе по житейски проблем на тема: „Предупрежденията на природата“	У	Познава особеностите на есето. Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
31./V	45. Пенчо Славейков. „Спи езерото“	НЗ	Познава значението на понятието <i>лирическа миниатюра</i> . Разпознава жанрови характеристики на лирическата миниатюра, проявени в „Спи езерото“. Тълкува „Спи езерото“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Идентифицира и оценява в „Спи езерото“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i> .	Беседа Анализ Работа с учебника Работа с работните листове	
31./V	46. Природата (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
32./V	47. Природата (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	
33./VI	48. Природата (упражнение)	У	Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.	Анализ Съпоставка Работа с допълнителни художествени текстове Самостоятелна работа Дискусия Работа по проект	

Календар – седмица/ месец	Тема на урочна единица	Вид на урока	Очаквани резултати от обучението	Методи за работа	Бележки/ коментари
33./VI	49. Създаване на интерпретативно съчинение или есе по житейски проблем на тема: „Природата дом и/или апокалипсис“ (в произведенията, интерпретиращи темата за природата)	У	Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба. Спазва книжовните езикови норми. Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.	Самостоятелна работа Анализ Редактиране	
34./VI	50, 51. Класна работа	КР	Установяване и оценяване на равнището на знанията и уменията	Самостоятелна работа	
35.VI	52. Годишен преговор	ПР	Актуализира и обобщава знанията и уменията върху съответните раздели.	Беседа Съпоставка Самостоятелна работа Дискусия Работа с учебника	
35./VI	53. Годишен преговор	ПР	Актуализира и обобщава знанията и уменията върху съответните раздели.	Беседа Съпоставка Самостоятелна работа Дискусия Работа с учебника	
36./VI	54. Установяване на изходното равнище на знанията и уменията на учениците	КР	Установяване на изходното равнище на знанията и уменията	Тест	

МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ И РАЗРАБОТКИ НА УРОЦИТЕ, ВКЛЮЧЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО ЛИТЕРАТУРА ЗА 10. КЛАС

**Тема: Българската литература след Освобождението
(урок за преговор) – 2 часа**

План на урока	1. Запознаване с информацията от таблиците 2. Отговор на въпросите за преговор 3. Изпълнение на задачите от рубриката „Да приложим“
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>естетически индивидуализъм, символизъм, експресионизъм, фрагмент, модернизъм, реализъм, метафора, метонимия</i> . – Разпознават и определят по основни белези жанра на художествен текст (роман, повест, разказ, поема, лирически цикъл, ода). – Могат да определят основната тема на изучените в 10. клас художествени текстове, героите, техните роли и характерните им черти, да посочват конфликтите, да осмислят ценностите, които тези текстове утвърждават. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучените в 10. клас жанрове и художествени текстове.
Съдържателни акценти	Актуализацията се осъществява, като за всеки клас конкретно се отчита усвоеното от учениците. Отделя се по-голямо внимание на онези понятия от програмата за 10. клас, които не са усвоени в достатъчна степен. Съпоставка на информацията в таблиците – прилики и разлики в особеностите на изучените жанрове.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, художествени текстове за онагледяване по избор в зависимост от интересите и възможностите на учениците
Допълнителни дейности	Организиране на състезание.
Допълнителни задачи	Състезание за най-пълни и най-много верни отговори на въпросите от заг. № 2 от рубриката „Да приложим“.
Задачи за контрол	Задачи 1 – 4 от рубриката „Да приложим“.

Тема: Установяване на входното равнище на знанията и уменията на учениците

Вид на урока – контролна работа

В учебника са предложени два варианта на тест, включващи по 10 задачи, от които последната изисква създаване на кратък текст.

Верни отговори на тестовите задачи:

Вариант 1									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Б	Г	В	А	А	Б	Г	Г	В	<p>Примерен отговор: „Две хубави очи“ е един от примерите за виртуозността на Яворов по отношение на поетическата форма. Стихотворението е много кратко и има кръгова, почти огледално симетрична композиция. Точно в средата, след деветия стих текстът започва сякаш да се завръща стъпка по стъпка към своето начало. Така в композиционния център на творбата застават две изключващи се твърдения. Първите три стиха твърдят, ако ги парафразираме, че времето неминуемо ще постави своя отпечатък върху чистотата и невинността на любимата. В повторения си вариант стиховете казват обратното – невинността и чистотата са неподвластни на времето. И все пак централният въпрос – ще съхрани ли любимата небесната си извисеност над земното – остава неразрешен. Така Азът се колебае между вярата и неверието, между усещането, че женската красота е ненакърнима, непреходна, непорочна, и подозрението, че тя е грешна и преходна.</p>

Вариант 2									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
В	А	Б	Б	Г	Б	А	В	В	<p>Примерен отговор: Утвърдителният патос на поемата „Сis toll“ се основава върху идеята за постигането на вечността и преодоляването на смъртта. Славейков подчертава, че преодоленият страданиято Бетовен е успял да победи най-голямото изпитание пред човека – неговата преходност, подвластността му на смъртта. Финалът на творбата утвърждава безсмъртието, което се дава не само на твореца, но и на всеки човек, постигнал себе си и извисил се над преходното и грешното.</p>

Тема: Родното и чуждото. Димитър Талев. „Железният светилник“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Димитър Талев – живот и творчество 2. Романът „Железният светилник“ <ul style="list-style-type: none"> – жанр – сюжетно действие – герои 3. Родовият свят и индивидуалното съществуване 4. Родовото и националното в „Железният светилник“ 5. Епическият роман и представянето на националното осъзнаване 6. „Железният светилник“ – художествени похвати за представяне на ценностите 7. Талев и Вазов – съпоставка на художествените модели за представяне на „голямото време“ на нацията
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <p>Познават понятията <i>роман, сюжет</i>.</p> <p>Съотнасят художествена и историческа действителност.</p>
Актуализиране на знания и умения	<p>Актуализират се знанията за принципите на реализма като художествено направление.</p> <p>Актуализират се знанията за представянето на Българското възраждане в литературата.</p>

Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представя се най-общо мястото на Димитър Талев в българската литература. 2. Тълкуват се основните моменти от сюжетното действие. 3. Изяснява се мястото на изучаваните глави в контекста на цялостното сюжетно действие. 4. Разглежда се проблемът за родовия свят и индивидуалното съществуване. 5. Разглежда се темата за родовото и националното в „Железният светилник“. <p>Анализ на гумите на Рилския монах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Анализират се героите и тяхната реакция към гумите на Рилския монах в главата. 7. Анализират се художествените похвати, чрез които се осъществяват художествените внушения. 8. Прави се съпоставка между художествения модел на „Под игото“ и „Железният светилник“.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 1
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника. Гледане на филма „Иконостасът“.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 1.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Рогното и чуждото“ в работните листове.

Тема: Рогното и чуждото. Алеко Константинов. „Бай Ганьо журналист“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Алеко Константинов – епоха и творчество 2. „Бай Ганьо журналист“ <ul style="list-style-type: none"> – жанр – сюжетно действие – герои 3. Бай Ганьо и българската действителност от 90-те години на XIX в. 4. Политическата хамелеонщина – социален стил и литературен сюжет 5. Понятието <i>ирония</i> 6. Механизми на иронията в „Бай Ганьо журналист“ 7. Фалшивият патриотизъм – литературна интерпретация и социален проблем
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>фейлетон</i> , <i>сюжет</i> . – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за принципите на реализма като художествено направление. Актуализират се знанията за социалния контекст на българската литература след Освобождението.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мястото на Алеко в българската литература. 2. Социално-исторически контекст на фейлетона „Бай Ганьо журналист“. 3. Изясняват се непознатите гumi и реалии в текста. 4. Разглежда се проблемът за фалшивия патриотизъм и политическата хамелеонщина. 5. Изяснява се понятието <i>ирония</i> и се разглеждат примери за функционирането на иронията във фейлетона на Алеко. 6. Анализира се ироничното и сатирично преобръщане на опозицията <i>рогно</i> – <i>чуждо</i> в „Бай Ганьо журналист“.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 1
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника. Запознаване с дискусията около статията на Герхард Геземан „Проблематичният българин“.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 1.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Рогното и чуждото“ в работните листове.

Тема: Родното и чуждото. Станислав Стратиев. „Балкански синдром“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Станислав Стратиев – живот и творчество 2. Комедията „Балкански синдром“ <ul style="list-style-type: none"> – жанрът комедия – сюжетно действие – герои 3. Род и народ в „Балкански синдром“ 4. Понятието <i>междутекстовост</i> 5. Междутекстовост и ирония в „Балкански синдром“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>грама, сцена, драматичен герой</i>. – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за иронията като художествен похват.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представя се най-общо мястото на Станислав Стратиев в българската литература. 2. Тълкуват се основните моменти от структурата и сюжетното действие на „Балкански синдром“. 3. Изясняват се характеристиките на жанра <i>комедия</i>. 4. Изяснява се мястото на представените в учебника откъси в контекста на цялостното сюжетно действие. 5. Разглежда се проблемът за материалното и духовното. 6. Изяснява се понятието <i>междутекстовост</i>. 7. Анализират се употребата на ирония и интертекстуалните препратки в „Балкански синдром“.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 1
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника. Гледане на постановка на „Балкански синдром“.
Допълнителни задачи	Подготовка на сценично представяне на откъс от „Балкански синдром“. Самостоятелна работа с работен лист № 1.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Родното и чуждото“ в работните листове.

Тема: Родното и чуждото (урок за упражнение – 3 часа)

План на урока (предвиден за три учебни часа)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне на жанровата същност на трите произведения. Осмисляне на спецификата на посланията и интерпретацията на мотива за родното и чуждото, произтичащи от жанра 2. Съпоставка на интерпретацията на темата за родното и чуждото в трите изучавани текста 3. Развиване на знания и умения, свързани с новите понятия <i>ирония</i> и <i>междутекстовост</i>. 4. Стихотворението „Родина“ на Яворов – съпоставка на интерпретацията на темата за <i>родното</i> и <i>чуждото</i>. 5. Създаване на есе по житейски проблем на тема: „Може ли човек да бъде щастлив извън родината си?“ 6. Представяне на проект „Часът на Данко Харсъзина“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават жанровите особености на текстовете. – Осмислят понятията <i>родно</i> и <i>чуждо</i>. – Могат да коментират художествените особености и въздействието на текстовете. – Формулират идеите, конфликтите, ценностите и посланията им. – Съпоставят текстовете по зададени въпроси и/или цитати.

Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за жанровата специфика, мотивите, идеите, образите, ключовите гуми, конфликтите в текстовете.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Интерпретират се и се анализират различните прочити на темата за рогното и чуждото в трите изучавани текста. 2. Дискутират се разликите в епохата и възгледите на авторите, с които може да се обяснят разликите в интерпретацията на темата за рогното и чуждото. 3. Прави се съпоставка между текстовете по аналогия и по контраст, като се интерпретират въпросите от таблиците. 4. Дискутират се изказвания на съвременни писатели по темата за рогното и чуждото. 5. Създават се и се анализират есета по житейски проблем. 6. Презентира се и се коментира проект по предварително зададена тема.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да приложим“, „Дискусионен клуб“, „Да напишем есе по житейски проблем“, работен лист № 1
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Избрани задачи от работен лист № 1.
Задачи за контрол	Тест „Рогното и чуждото“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Миналото и паметта. Иван Вазов. „Паусий“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заглавието, епиграфът, композиционните особености 2. Проблемите и конфликтите в текста 3. Образът на героя 4. Темата за миналото и паметта в огата „Паусий“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>ода</i>, <i>композиция</i>, <i>метафора</i>, <i>метонимия</i>, <i>сравнение</i>, <i>библейски контекст</i>. – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Характеризират героя. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на сравнения, епитети, метафори и метонимии. – Интерпретират текста в контекста на епохата, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Вазов и за основни теми в творчеството му; за <i>лирически герой</i> , <i>лирически говорител</i> , <i>художествено време</i> , <i>художествено пространство</i> , и уменията за интерпретиране на лирически текст.
Съдържателни акценти	Изясняват се непознатите гуми. Проследява се композицията на произведението и се коментират историческите и библейските аналогии, художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, както и работен лист № 2
Допълнителни дейности	По възможност да се посети място, свързано с живота на автора, например: къщата музей „Иван Вазов“ в София; рогната къща на Вазов в Сопот; „Вазовият кът“ в Черепишкия манастир.
Допълнителни задачи	Мултимедийна разработка (самостоятелно или в екип) за Българското възраждане или за Паусий.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 2 (по избор).

Тема: Миналото и паметта. Никола Вапцаров. „История“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заглавието, композиционните особености 2. Проблемите и конфликтите в текста 3. Героите 4. Ценностите, идеите, посланията 5. Темата за миналото и паметта в стихотворението „История“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>поетически текст, композиция, метафора, метонимия, сравнение, епоха, смисъл и характер на изкуството</i>. – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Характеризират героите. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на сравнения, епитети, метафори и метонимии. – Интерпретират текста в контекста на епохата, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Вапцаров и за основни теми в творчеството му; за <i>лирически герой, лирически говорител, „ние“-говор, художествено време, художествено пространство</i> , и уменията за интерпретиране на лирически текст.
Съдържателни акценти	Изявяват се непознатите гуми. Проследява се композицията на произведението и се коментират художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, работен лист № 2
Допълнителни дейности	По възможност да се посети място, свързано с живота на автора, например къщата музей „Никола Вапцаров“ в Банско.
Допълнителни задачи	Мултимедийна разработка (самостоятелно или в екип) за групи творби на Никола Вапцаров.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 2 (по избор).

Тема: Миналото и паметта. Йордан Радичков. „Ноев ковчег“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Йордан Радичков – живот и творчество 2. Романът „Ноев ковчег“ <ul style="list-style-type: none"> – заглавие – история на текста – сюжет, композиция – жанрови особености 3. Миналото, паметта и съхраняващата функция на словото 4. Естетически и философски измерения на привидно гребното и незначителното 5. Националното минало – паметта и въображението
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават жанровите особености на романа. – Анализират сложни форми на художествена условност. – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	<p>Актуализират се знанията за социалния контекст на българската литература след 1944 г.</p> <p>Актуализират се знанията за понятия като разказвач, гледна точка, художествена условност.</p>

Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представя се най-общо мястото на Йордан Радичков в българската литература от втората половина на XX в. 2. Анализира се трансформацията на библейския сюжет за Ноевия ковчег и модерната му художествена интерпретация от Радичков. 3. Дискутира се проблемът за въображението и истината в литературата. 4. Разглежда се интерпретацията на темата за миналото и паметта в „Ноев ковчег“. 5. Провежда се дискусия на тема: „Допустимо ли е да се съчинява, когато литературата предава важни събития от националната история?“.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 2
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 2. План за есе върху мисълта на Радичков: „Човек е дълго изречение, написано с много любов и вдъхновение, ала пълно с правописни грешки“.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Миналото и паметта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Миналото и паметта (урок за упражнение – 3 часа)

План на урока (предвиден за три учебни часа)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне на жанровата същност на трите произведения. Осмисляне на спецификата на посланията и интерпретацията на мотива за миналото и паметта, произтичащи от жанра 2. Анализиране на художественото време и на художественото пространство в трите текста 3. Коментар върху чувствата и преживяванията в одата „Паусий“, стихотворението „История“ и романа „Ноев ковчег“ 4. Интерпретация на темата „Паметта за миналото“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 5. Интерпретация на темата „Образност и начини на художествено въздействие“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 6. Съпоставка на текстове по цитати 7. Интерпретация на темата „Спомен и памет“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 8. Дискусионен клуб 9. Създаване на есе по житейски проблем на тема: „Паметта за миналото – път към бъдещето“ 10. Представяне на проект
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават жанровите особености на текстовете. – Осмислят понятията <i>минало</i> и <i>памет</i>. – Могат да коментират художествените особености и въздействието на текстовете. – Формулират идеите, конфликтите, ценностите и посланията им. – Съпоставят текстовете по зададени въпроси и/или цитати.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за жанровата специфика, мотивите, идеите, образите, ключовите думи, конфликтите в текстовете.
Съдържателни акценти	<p>Поставя се акцент върху миналото и паметта за него и своеобразната интерпретация на този мотив в различни текстове.</p> <p>Прави се съпоставка между текстовете по аналогия и по контраст, като се интерпретират въпросите от таблиците.</p> <p>Дискутират се различни твърдение по темата за миналото и паметта.</p> <p>Създават се и се анализират есета по житейски проблем.</p> <p>Презентира се и се коментира проект по предварително зададена тема.</p>
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да приложим“, „Дискусионен клуб“, „Да напишем есе по житейски проблем“, работен лист № 2

Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Избрани задачи от работен лист № 2.
Задачи за контрол	Въпросите от „Да разчетем текста“.

Тема: Обществото и властта. Христо Ботев. „Борба“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> Социално-политическите възгледи на Христо Ботев Стихотворението „Борба“ <ul style="list-style-type: none"> – жанр – заглавие – история на текста – художествена структура Темата за обществото и властта – обща проблематика „Борба“ – светът на преобърнатите ценности Лъжата и робството според „Борба“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>стихотворение</i>, <i>лирически Аз</i>, <i>лирически говорител</i>. – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за литературата на Българското Възраждане. Актуализират се знанията за идеино-художествената система на Христо Ботев.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> Представят се най-общо възгледите на Христо Ботев за революцията в идеиния контекст на политическите идеологии на мястото на XIX в. Анализира се моделът за свят, представен в „Борба“. Анализира се мотивът за изгубената младост в стихотворението в контекста на Ботевото творчество. Изяснява се критиката към официалната църква и фалшивата интелигенция в стихотворението. Разглежда се мотивът за Апокалипсиса в „Борба“. Анализира се функцията на художествените похвати за изграждането на смисловите внушения.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 3
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 3. Съставяне на план за интерпретативно съчинение на тема: „Лъжата и робството в обществото в „Борба“ на Христо Ботев“.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Обществото и властта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Обществото и властта. Елин Пелин. „Ангрешко“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> Особености на художествения свят на Елин Пелин Разказът „Ангрешко“ <ul style="list-style-type: none"> – жанр – заглавие – история на текста, герои – сюжет, композиция Конфликтът между селянина и властта в литературата – обща проблематика Ангрешко и съдията – изграждане на характеристиките посредством диалога и действието Противопоставянето между законите на държавата и законите на съвестта
---------------	---

Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават жанровите особености на разказа. – Анализират художествени герои и тълкуват техните постъпки в морален и естетически план. – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за социалния контекст на българската литература след Освобождението и по-конкретно опозицията „село – град“. Актуализират се знанията за идейно-художествената система на Елин Пелин.
Съдържателни акценти	1. Представят се най-общо особеностите на Елин-Пелиновия разказ. 2. Анализират се функциите на диалога и пейзажа в изграждането на смисловите внушения на „Ангрешко“. 3. Изяснява се интерпретацията на проблема за обществото и властта в образите на Ангрешко и съдията. 4. Дискутират се различни критически мнения за образа на Ангрешко. 5. Изяснява се функцията на иронията в разказа. 6. Анализира се функцията на художествените похвати за изграждането на смисловите внушения.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 3
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 3. Интерпретативно съчинение на тема: „Власт и справедливост“ в разказа „Ангрешко“.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Обществото и властта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Обществото и властта. Христо Смирненски. „Приказка за стълбата“ (урок за нови знания)

План на урока	1. Контекстът на създаването (творческата история) 2. Заглавието, епиграфът, жанровите и композиционните особености 3. Проблемите и конфликтите в текста 4. Героите 5. Идеите и посланията 6. Темата за обществото и властта в „Приказка за стълбата“
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>епиграф, композиция, мотив, приказка, притча, метафора, символ, сравнение, социална дисхармония</i> . – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Характеризират героите. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на сравнения, символи, метафори, разсъждават върху значенията на художественото пространство. – Интерпретират текста в контекста на епохата, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Смирненски и за основни теми в творчеството му; за <i>фейлетонен герой, цвотова символика, художествено време, художествено пространство</i> , и уменията за интерпретиране на публицитичен фейлетонен текст.

Съдържателни акценти	Изясняват се непознатите гуми. Проследява се композицията на произведението и се коментират изкачването по стълбата на богатството и властта и едновременно с това слизането по стълбата на нравствената деформация, художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, лист № 3
Допълнителни дейности	Мултемедийна разработка (самостоятелно или в екип) за илюстрации на творби от Христо Смирненски.
Допълнителни задачи	Съпоставка между „Приказка за стълбата“ и сатиричното стихотворение на Смирненски „На гости у Дявола“.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 3 (по избор).

Тема: Обществото и властта (урок за упражнение – 3 часа)

План на урока (предвиден за три учебни часа)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне на жанровата същност на трите произведения. Осмисляне на спецификата на посланията и интерпретацията на темата за обществото и властта, произтичащи от жанра 2. Съпоставка на интерпретацията на темата за обществото и властта в трите изучавани текста 4. Съпоставка между представянето на социалните противоречия в трите изучавани текста и Вазовото стихотворение „Елате ни вижте!“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават жанровите особености на текстовете. – Осмислят абстрактното значение на понятията <i>общество</i> и <i>власт</i>. – Коментират художествените особености и въздействието на текстовете. – Формулират идеите, конфликтите, ценностите и посланията им. – Съпоставят текстовете по зададени въпроси и/или цитати.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за жанровата специфика, мотивите, идеите, образите, ключовите гуми, конфликтите в текстовете.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Интерпретират се и се анализират различните прочити на темата за обществото и властта в трите изучавани текста. 2. Дискутират се разликите в епохата и възгледите на авторите, с които може да се обяснят разликите в интерпретацията на темата за обществото и властта. 3. Прави се съпоставка между текстовете по аналогия и по контраст, като се интерпретират въпросите от таблиците. 4. Дискутиране на критически тези, засягащи образа на Ангрешко. 5. Дискутира се понятието <i>гражданско неподчинение</i> въз основа на откъс от есето на Хенри Дейвид Торо.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да приложим“, „Дискусионен клуб“, „Да напишем есе по житейски проблем“, работен лист № 3
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника. Подготовка и провеждане на въображаем съдебен процес срещу Ангрешко.
Допълнителни задачи	Избрани задачи от работен лист № 3. Представяне на идеите на Ернесто Че Гевара. Дискусия на тема: „Можеш ли да се превърнеш в това, срещу което се бориш?“.

Тема: Животът и смъртта. Христо Ботев. „До моето първо либе“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подвигът и саможертвата в поезията на Христо Ботев 2. Стихотворението „До моето първо либе“ <ul style="list-style-type: none"> – жанр – заглавие – история на текста – художествена структура 3. Темата за живота и смъртта – обща проблематика 4. „До моето първо либе“ – преодоляването на личното в името на дълга 5. Поетическата визия за героическата смърт при Ботев
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: Познават понятията <i>стихотворение, лирически Аз, лирически говорител</i> . Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за литературата на Българското възраждане. Актуализират се знанията за идейно-художествената система на Христо Ботев.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представят се най-общо възгледите за подвига и саможертвата в поезията на Христо Ботев. 2. Анализира се мотивът за изгубената младост в стихотворението и в контекста на Ботевото творчество. 3. Изяснява се функцията на двете песни – песента на либето и песента на гората, в изграждането на смисловите внушения на творбата. 4. Тълкува се интерпретацията на темата за смъртта в творбата. 5. Анализира се функцията на художествените похвати за изграждането на смисловите внушения.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 4
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника. Коментар върху интерпретацията на мотива за смъртта при Ботев в откъса от статия на Боян Пенев.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 4. Интерпретативно съчинение на тема: „Устремът към смъртта“ в „До моето първо либе“.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Животът и смъртта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Животът и смъртта. Иван Вазов. „Новото гробище над Сливница“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вазовото разбиране за подвига и паметта (преговор) 2. Стихотворението „Новото гробище над Сливница“ <ul style="list-style-type: none"> – исторически контекст – история на текста – жанр – заглавие – художествена структура 3. Проблемът за смъртта и забравата, интерпретиран в „Новото гробище над Сливница“ 4. Представянето на паметта чрез метафоричното сливане на природно и човешко
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>стихотворение, лирически Аз, лирически говорител</i> . – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за българската литература след Освобождението. Актуализират се знанията за основните теми и похвати във Вазовото творчество.

Съдържателни акценти	1. Представят се най-общо възгледите на Христо Ботев за погвиза и паметта. 2. Анализират се образите на смъртта като покой и смъртта като слава. 3. Интерпретират се метафоричните стратегии на лирическия говорител, с които се изгражда прославата на падналите воители. 4. Анализира се връзката между героична смърт и колективна памет. 5. Анализира се изграждането на представата за смъртта като покой и слава при Ботев и Вазов.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 4
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 4.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Животът и смъртта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас.</i>

Тема: Животът и смъртта. Емилиян Станев. „Крадецът на праскови“ (урок за нови знания)

План на урока	1. Емилиян Станев – живот и творчество 2. Повестта „Крадецът на праскови“ – заглавие – история на текста и исторически контекст – сюжет, композиция – жанрови особености 3. Характеристика на героите 4. Конфликтът между семейния дълг и копнежа по щастие 5. Темата за живота и смъртта в „Крадецът на праскови“
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават жанровите особености на повестта. – Анализират сложни форми на художествена условност. – Съотнасят художествена и историческа действителност.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за социалния контекст на българската литература след 1944 г. Актуализират се знанията за понятия като разказвач, гледна точка, художествена условност.
Съдържателни акценти	1. Представя се най-общо мястото на Емилиян Станев в българската литература от втората половина на XX в. 2. Изяснява се мястото на откъсите от повестта в учебника в контекста на цялостното сюжетно действие. 3. Дискутира се темата за живота без събития и новото, което Емилиян Станев въвежда в представянето на проблема. 4. Дискутира се проблемът за трагичния сблъсък между чувството за дълг и копнежа по щастие. 5. Изяснява се интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Крадецът на праскови“. 6. Прави се съпоставка между повестта и филмовата ѝ адаптация. 7. Провежда се дискусия на тема: „Кога миналото ни лишава от свободата ни?“.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник, работен лист № 4
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Самостоятелна работа с работен лист № 4. План за есе на тема: „Възможно ли е да си щастлив за сметка на нещастие то на друг?“.
Задачи за контрол	Въпросите от учебника, тест „Животът и смъртта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас.</i>

Тема: Животът и смъртта (урок за упражнение – 3 часа)

План на урока (предвиден за три учебни часа)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне на жанровата същност на трите произведения. Осмисляне на спецификата на посланията и интерпретацията на мотива за живота и смъртта, произтичащи от жанра 2. Съпоставка на интерпретацията на темата за живота и смъртта в трите изучавани текста 3. Модерни интерпретации на темата за живота и смъртта – стихотворенията „Вечност“ на Александър Геров и „За Вечния огън“ на Георги Господинов
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават жанровите особености на текстовете. – Осмислят абстрактното значение на понятията <i>живот</i> и <i>смърт</i>. – Коментират художествените особености и въздействието на текстовете. – Формулират идеите, конфликтите, ценностите и посланията им. – Съпоставят текстовете по зададени въпроси и/или цитати.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за жанровата специфика, мотивите, идеите, образите, ключовите думи, конфликтите в текстовете.
Съдържателни акценти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Интерпретират се и се анализират различните прочити на темата за живота и смъртта в трите изучавани текста. 2. Дискутират се разликите в епохата и възгледите на авторите, с които могат да се обяснят разликите в интерпретацията на темата за живота и смъртта. 3. Прави се съпоставка между текстовете по аналогия и по контраст, като се интерпретират въпросите от таблиците. 4. Дискутират се произведения на съвременни писатели по темата за живота и смъртта.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да приложим“, „Дискусионен клуб“, „Да напишем есе по житейски проблем“, работен лист № 4
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Избрани задачи от работен лист № 4.
Задачи за контрол	Тест „Животът и смъртта“ от <i>Комплект работни листове по литература за 11. клас</i> .

Тема: Природата. Иван Вазов. „При Рилския манастир“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заглавието, жанрът, композиционните особености 2. Проблемите и конфликтите в текста 3. Художествената образност 4. Идеите, ценностите, посланията 5. Темата за природата в одата „Паусий“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>функции на заглавието, ода, композиция, географска топонимия, метафора, сравнение, символ, анафора</i>. – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на сравнения, епитети, метафори и символи. – Интерпретират текста в контекста на епохата, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Вазов и за основни теми в творчеството му; за <i>лирически говорител, художествено време, рефрен, художествено пространство</i> , и уменията за интерпретиране на лирически текст.

Съдържателни акценти	Изясняват се непознатите гуми. Проследява се композицията на произведението и се коментират опозициите дом – път, природа – цивилизация, художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, работен лист № 5
Допълнителни дейности	По възможност да се посети място, свързано с живота на автора, или природни обекти, провокирали творческите му импулси, например: Рилската обител, къщата музей „Иван Вазов“ в София; родната къща на Вазов в Сопот; „Вазовият кът“ в Черепишкия манастир.
Допълнителни задачи	Съпоставка между Вазовите оги „При Рилския манастир“ и „Към природата“.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 5 (по избор).

Тема: Природата. Пею Яворов. „Градушка“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заглавието, жанрът, композиционните особености 2. Проблемите и конфликтите в текста 3. Художествената образност 4. Идеите, ценностите, посланията 5. Темата за природата в поемата „Градушка“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>функции на заглавието, поема, композиция, метафора, сравнение, символ, метонимия, алитернация.</i> – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на реторични въпроси, сравнения, епитети, метафори, символи, метонимия, алитернация. – Интерпретират текста в контекста на епохата, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Яворов и за основни теми в творчеството му; за <i>лирически говорител, художествено време, художествено пространство, битови детайли, разговорна реч</i> , и уменията за интерпретиране на лирически текст.
Съдържателни акценти	Изясняват се непознатите гуми. Проследява се композицията на произведението и се коментират гледните точки, акцентите, стиховете особености, чувствата и преживяванията във всеки от лирическите фрагменти, художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие, преплитането на битовата достоверност и универсалността на художествените послания.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, както и работен лист № 5
Допълнителни дейности	По възможност да се посети място, свързано с живота на автора, например къщата музей „Пею Яворов“ в София.
Допълнителни задачи	Проект за други художествени текстове, в които е интерпретирана темата за безмилостни природни стихии.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 5 (по избор).

Тема: Природата. Пенчо Славейков. „Спи езерото“ (урок за нови знания)

План на урока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заглавието, жанрът, композиционните особености 2. Проблемите и конфликтите в текста 3. Художествената образност 4. Идеите, ценностите, посланията като функция на първото проявление на модернизма в българската литература – естетическия индивидуализъм 5. Темата за природата в лирическата миниатюра „Спи езерото“
Опорни знания и умения, основни понятия	<p>Учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Познават понятията <i>функции на заглавието, лирическа миниатюра, композиция, лирически говорител, символ, метафора.</i> – Формулират основната тема на художествения текст. – Определят особеностите на композицията. – Открояват проблемите и конфликтите, формулират ценностите, идеите и посланията на текста. – Коментират художествените особености, разпознават и тълкуват употребата на сравнения, епитети, метафори и символи. – Интерпретират текста в контекста на епохата и естетиката, в която е възникнал. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за изучавани творби на Славейков и за основни теми и естетически възгледи, рефлектиращи в творчеството му; за <i>лирически говорител, художествено време, художествено пространство</i> , и уменията за интерпретиране на лирически текст.
Съдържателни акценти	Изясняват се непознатите гumi. Проследява се композицията на произведението и се коментират значенията на природна картина и „пейзаж на душата“, художествената образност, идеите, посланията, начините за постигане на въздействие.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да разтълкуваме текста“, „Речник“, както и работен лист № 5
Допълнителни дейности	По възможност да се посети място, свързано с живота на автора, например къщата музей на Петко и Пенчо Славейкови в Трявна, в София и др.
Допълнителни задачи	Съпоставка между Вазовите оди „При Рилския манастир“ и „Към природата“.
Задачи за контрол	Задачите от работен лист № 5 (по избор).

Тема: Природата (урок за упражнение – 3 часа)

План на урока (предвиден за три учебни часа)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коментар върху естетическите възгледи на Вазов, Яворов и Пенчо Славейков и влиянието им върху осмислянето на темата за човека и природата 2. Определяне на жанровата същност на трите произведения. Осмисляне на спецификата на посланията и интерпретацията на мотива за природата, произтичащи от жанра 3. Анализират на художественото време и на художественото пространство в трите текста 4. Коментар върху чувствата и преживяванията в одата „При Рилския манастир“, поемата „Градушка“ и лирическата миниатюра „Спи езерото“ 5. Интерпретация на темата „Лицата на природата и преживяванията на човека“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 6. Интерпретация на темата „Образност и начини на художествено въздействие“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 7. Интерпретация на темата „Възможностите на лирическата миниатюра да изгражда „пейзажи на душата“ чрез отговори на формулираните в таблицата въпроси 8. Дискусионен клуб 9. Създаване ва есе по житейски проблем на тема: „Природата – дом и/или апокалипсис“ 10. Представяне на проект
--	--

Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават жанровите особености на текстовете. – Осмислят релацията човек – природа. – Могат да коментират художествените особености и въздействието на текстовете. – Формулират идеите, конфликтите, ценностите и посланията им. – Съпоставят текстовете по зададени въпроси и/или цитати.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за естетическите възгледи на твореца, за жанровата специфика, мотивите, идеите, образите, ключовите думи, конфликтите в текстовете.
Съдържателни акценти	Поставя се акцент върху природата и своеобразната интерпретация на този мотив в различни текстове. Прави се съпоставка между текстовете по аналогия и по контраст, като се интерпретират въпросите от таблиците. Дискутират се различни твърдения по темата за природата. Създават се и се анализират есета по житейски проблем. Презентира се и се коментира проект по предварително зададена тема.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – работа с рубриците „Въпроси и задачи“, „Да приложим“, „Дискусионен клуб“, „Да напишем есе по житейски проблем“, работен лист № 5
Допълнителни дейности	Работа с ресурсите от електронния вариант на учебника.
Допълнителни задачи	Избрани задачи от работен лист № 5.
Задачи за контрол	Въпросите от „Да разчетем текста“.

Тема: Есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби (урок за нови знания – 1 час)

План на урока	1. Същност на есето по житейски проблем, интерпретиран в изучен (откъс от) литературен текст 2. Етапи на създаване на есето 3. Редактиране на есето 4. Критерии за оценка на есето
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават особеностите на текст разсъждение. – Умеят да създават писмен текст по зададен алгоритъм.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за есе.
Съдържателни акценти	Изясняват се произходът и значението на израза <i>житейски проблем</i> . Представят се особеностите на есето като жанр и алгоритъмът за създаване на есе, като се поставя акцент върху всеки от етапите. Прочита се и се анализира примерът за есе по житейски проблем на тема „Природата дом и/или апокалипсис“. Изясняват се критериите за оценяване на есе. Посочват се начини за редактиране на грешки, допуснати при създаването на текста.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – урочната статия
Допълнителни дейности	Прочит и анализ на есета от български или чужди автори по избор на учителя в зависимост от интересите на учениците.
Допълнителни задачи	Да се издирят есета по житейски проблем в различни източници.
Задачи за контрол	Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби.

Тема: Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби (урок за упражнение – 1 час)

План на урока	1. Разчитане на заглавието 2. Формулиране на теза 3. Ролята на аргументите 4. Редактиране на есе
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>есе, житейски проблем, заглавие, теза, аргументи</i> . – Умеят да създават аргументативен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за есе по житейски проблем.
Съдържателни акценти	Създаването на есе е процес, в който се проявяват редица умения – за анализиране и съпоставка, за точно и образно изразяване, за оригинално композиране, за редактиране и т.н. Упражненията в учебника ще помогнат на учениците да формират и усъвършенстват тези умения, преди да започнат работа върху създаването на конкретно есе.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – урочната статия
Допълнителни дейности	Прочит и анализ на ученически есета по избор.
Допълнителни задачи	Задачи по избор на учителя, съобразени с потребностите на конкретен клас.
Задачи за контрол	Създаване на есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби.

Тема: Интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба (урок за нови знания – 1 час)

План на урока	1. Същност на интерпретативното съчинение по проблем върху една художествена творба 2. Етапи на създаване на интерпретативното съчинение 3. Редактиране на интерпретативното съчинение 4. Критерии за оценка на интерпретативно съчинение
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>интерпретативно съчинение, интерпретация, проблем, заглавие, теза, микротеза, цитати, аргументи</i> . – Умеят да създават аргументативен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за аргументативен текст.
Съдържателни акценти	Изясняват се произходът и значението на гумата <i>интерпретация</i> . Представят се особеностите на интерпретативното съчинение като жанр и алгоритъмът за създаване на интерпретативното съчинение, като се поставя акцент върху всеки от етапите. Прочита се и се анализира примерът за интерпретативното съчинение на тема „Любов и гълг в стихотворението „До моето първо либе“. Изясняват се критериите за оценяване на интерпретативното съчинение. Посочват се начини за редактиране на грешки, допуснати при създаването на текста.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – урочната статия
Допълнителни дейности	Прочит и анализ на интерпретативни съчинения по избор на учителя в зависимост от интересите на учениците.
Допълнителни задачи	Да се формулират тези и аргументи по теми за интерпретативни съчинения.
Задачи за контрол	Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.

Тема: Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба (упражнение – 1 час)

План на урока	1. Разчитане на заглавието, проблема 2. Формулиране на въведение, теза и други структурни части от текста 3. Ролята на аргументите и цитатите в интерпретативното съчинение 4. Редактиране на интерпретативното съчинение
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Познават понятията <i>интерпретативно съчинение, интерпретация, проблем, заглавие, теза, микротеза, цитати, аргументи</i> . – Умеят да създават аргументативен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.
Съдържателни акценти	Създаването на интерпретативно съчинение е процес, в който се проявяват редица умения – за анализиране и съпоставка, за точно и образно изразяване, за оригинално композиране, за редактиране и т.н. Упражненията в учебника ще помогнат на учениците да формират и усъвършенстват тези умения, преди да започнат работа върху създаването на конкретно интерпретативно съчинение.
Ресурси (основни и допълнителни)	учебник – урочната статия
Допълнителни дейности	Прочит и анализ на ученически интерпретативни съчинения по избор.
Допълнителни задачи	Задачи по избор на учителя, съобразени с потребностите на конкретен клас.
Задачи за контрол	Създаване на интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.

Тема: Годишен преговор – (урок за преговор) – 2 часа

План на урока	1. Запознаване с информацията от таблиците 2. Отговор на въпросите за преговор 3. Изпълнение на задачите от рубриката „Да приложим“
Опорни знания и умения, основни понятия	Учениците: – Разпознават и определят по основни белези жанра на художествен текст (<i>роман, повест, разказ, фейлетон, лирически цикъл, ода</i>). – Разпознават проблемите за родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта и природата и тълкуват тяхната интерпретация в литературни текстове. – Умеят да илюстрират отговорите си с примери от художествен текст.
Актуализиране на знания и умения	Актуализират се знанията за строежа на лирически и прозаически творби. Актуализират се знанията и уменията за анализ на художествени текстове посредством понятия като <i>лирически аз, лирически говорител, разказвач, композиция, гледна точка, жанр</i> .
Съдържателни акценти	Припомнят се и се систематизират основните теми и тяхната интерпретация в изучаваните произведения. Припомнят се и се систематизират знанията и уменията за новите понятия – <i>ирония, междутекстовост, комедия, оксиморон, лирическа миниатюра</i> . Дискутира се интерпретацията на определена тема от учебната програма в произведение, изучавано във връзка с друга тема.
Ресурси (основни и допълнителни)	Учебник, художествени текстове за онагледяване по избор в зависимост от интересите и възможностите на учениците.
Задачи за контрол	Тест за изходно равнище.

Тема: Установяване на изходното равнище на знанията и уменията на учениците

Вид на урока – контролна работа

В учебника са предложени два варианта на тест за изходно равнище, включващи по 10 задачи, от които последната изисква създаване на кратък текст.

Верни отговори на местовите задачи:

Вариант 1									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Б	Б	В	Г	Г	В	В	А	В	<p>Примерен отговор: Цитатът е от „Железният светилник“ на Димитър Талев. Това са гуми на Рилския монах, с които той запалва искрата на националното осъзнаване у малкия Лазар. Основната идея е, че както хората са обединени в семейни общности (рог), така трябва да бъдат обединени и в голямата национална общност. Сплотеността и общите цели между членовете на семейството трябва да се превърнат в сплотеност и следване на общ идеал на национално равнище. Включването в общност прави човека по-силен, обединената национална общност може да постигне много повече, отколкото отделните индивиди и семейства. Единствено националната общност може да се противопостави на националното и духовното потисничество. За Талев откъсването от родовете и националната общност означава духовна смърт за индивида.</p>

Вариант 2									
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Б	Б	В	Г	А	Г	А	В	Б	<p>Цитатът е от стихотворението „Борба“ на Христо Ботев. Той изразява представата за преобърнатите ценности в овладения от лъжата свят. Хората, използващи разума си и проявяващи критично отношение към социалната несправедливост, са обявявани за „луди“, защото не се вписват в общоприетите представи за благоразумие. Тези хора трябва да се борят с предрасъдъците и невежеството, завладели множеството. Лъжата в обществото се поддържа от цели институции като църквата, тя се е вкоренила в съзнанието на хората. Затова борбата срещу нея е трудна и често обрича бунтуващия се човек на неразбиране и отхвърляне.</p>

ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КОМПОНЕНТ *БЪЛГАРСКИ ЕЗИК*

СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ: **СРЕДНА**

ЕТАП: **ВТОРИ ГИМНАЗИАЛЕН**

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРЕДМЕТА В СЪОТВЕТНИЯ ЕТАП

- Придобиване на умения за различаване в художествени творби на интерпретации на общочовешки теми и за тълкуване на тези интерпретации съобразно тяхната специфика
- Развиване на умения за тълкуване на творби съобразно родовете и/или жанровете им характеристики
- Развиване на уменията за създаване на текстове с определена комуникативна цел

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ, ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО (ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ) И ВРЪЗКАТА ИМ С ОТДЕЛНИ КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

1. Компетентности в областта на българския език
2. Умения за общуване на чужди езици
3. Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите
4. Дигитална компетентност
5. Умения за учене
6. Социални и граждански компетентности
7. Инициативност и предприемчивост
8. Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество
9. Умения за подкрепа на устойчивото развитие, за здравословен начин на живот и спорт

Област на компетентност	Знания, умения и отношения <i>В резултат на обучението ученикът:</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Социокултурни компетентности	Определя ценности и норми, проблеми и конфликти, заложи в интерпретацията на общочовешки теми в художествени творби, и ги съотнася помежду им.						X		X	
	Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в художествени творби ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с общочовешки теми, и аргументирано обосновава и защитава собствена позиция по тях.						X		X	
	Свързва изучените творби от българската литература с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите, с мотивите и с основните им теми.						X		X	
	Идентифицира и оценява в художествени творби специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с общочовешка тема.						X		X	
	Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна задача – творческа, интерактивна или по изследователски проект.	X	X		X	X	X			X

Област на компетентност	Знания, умения и отношения <i>В резултат на обучението ученикът:</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Литературни компетентности	Различава в художествени творби интерпретации на общочовешки теми и тълкува тези интерпретации съобразно тяхната специфика.		X				X	
	Разпознава жанрове на литературата.								X	
	Тълкува художествени творби съобразно жанровите и/или родовите им характеристики.								X	
	Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява значението им за специфични интерпретации на общочовешка тема в художествени творби.	X					X		X	
	Съпоставя интерпретации на една и съща общочовешка тема в художествени творби и конструира връзки между творбите.		X				X		X	
Комуникативни компетентности	Създава с определена комуникативна цел: • есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби; • интерпретативно съчинение по проблем върху една или върху няколко художествени творби.	X	X		X	X	X		X	
	Спазва книжовните езикови норми.	X			X					
	Анализира и критично оценява свои и чужди текстове според осъществяването на комуникативните им цели.	X			X	X	X			

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА XI КЛАС

КОМПОНЕНТ ЛИТЕРАТУРА

(ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по литература в XI клас е насочено към диференциране и систематизиране на овладените знания и придобитите умения в предходните класове чрез практическото им приложение върху литературни творби, в които като основни се открояват общочовешките теми за родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, живота и смъртта, природата, към развиване и диференциация на уменията за тълкуване на литературен текст (съчетаващо обяснение на структурни елементи и изказване на разбран смисъл на текста) съобразно естетическите, тематично-проблемните и жанровите му характеристики и към изграждането на комуникативните компетентности на учениците.

Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с диференцирането на ценностния и проблемния контекст, в който различни като естетическа концепция текстове полагат и интерпретират общочовешки теми, и със съотнасянето на естетически оценъчни гледни точки с индивидуалния опит на учениците, а също и с познаването на отношенията автор – текст – читател и с уменията за оценяване на начини на въздействие на текст.

Очакваните резултати в областта на литературните компетентности са свързани с уменията за тълкуване на различни като тематичен, ценностен, проблемен и жанров избор текстове и с овладяването на знания и умения, свързани с изразните средства на езика. Литературните компетентности се изграждат на базата на посочените в програмата творби и на други тематично близки текстове по избор на учителя, включително и от съвременната българска литература.

Очакваните резултати в областта на комуникативните компетентности са свързани с уменията за създаване на есе и на интерпретативно съчинение, с интерактивните умения на ученика за културно изразяване и творчество, с развиване на неговите изследователски умения и творческо въображение.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Определя ценности и норми, проблеми и конфликти, заложи в интерпретацията на общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>) в художествени творби, и ги съотнася помежду им.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в художествени творби ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>), и аргументирано обосновава и защитава собствена позиция по тях.</p> <p>Свързва изучените творби от българската литература с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите, с мотивите и с основните им теми.</p> <p>Идентифицира и оценява в художествени творби специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с общочовешка тема (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>).</p> <p>Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна задача – творческа, интерактивна или по изследователски проект.</p>

ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Различава в художествени творби интерпретации на общочовешки теми (<i>родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата</i>) и тълкува тези интерпретации съобразно тяхната специфика.</p> <p>Разпознава жанрове на литературата.</p> <p>Тълкува художествени творби съобразно жанровете и/или родовете им характеристики.</p> <p>Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява значението им за специфични интерпретации на общочовешка тема в художествени творби.</p> <p>Съпоставя интерпретации на една и съща общочовешка тема в художествени творби и конструира връзки между творбите.</p>
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Създава с определена комуникативна цел есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби.</p> <p>Създава интерпретативно съчинение по проблем върху художествена творба.</p> <p>Спазва книжовните езикови норми.</p> <p>Анализира и критично оценява свои и чужди текстове според осъществяването на комуникативните им цели.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тему	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
I. Родното и чуждото I.1. „Железният светилник“ (Д. Талев)	<p>Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Железният светилник“. Тълкува „Железният светилник“ съобразно жанровете характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Описва структурирано отношенията между жанровете характеристики на „Железният светилник“ и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в творбата.</p> <p>Съпоставя с личния и с общественения си опит интерпретирани в „Железният светилник“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с родното и чуждото, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p>	
I.2. „Бай Ганьо журналист“ (А. Константинов)	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за родното и чуждото в „Бай Ганьо журналист“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.</p> <p>Тълкува „Бай Ганьо журналист“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за <i>родното и чуждото</i> в нея.</p> <p>Познава значението на понятието <i>ирония</i>.</p> <p>Разпознава иронията в „Бай Ганьо журналист“ и обяснява значението ѝ в контекста на специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в текста.</p> <p>Съпоставя с личния и с общественения си опит интерпретирани в „Бай Ганьо журналист“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с родното и чуждото, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p> <p>Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно изследователски проект, свързан с творческата история и критическата рецепция на „Бай Ганьо“.</p>	ирония

<p>I.3. „Балкански синдром“ (Ст. Стратиев)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>комедия</i>. Разпознава жанрови характеристики на комедията, проявени в „Балкански синдром“. Тълкува „Балкански синдром“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за родното и чуждото в нея. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Балкански синдром“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>родното</i> и <i>чуждото</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Балкански синдром“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>родното</i> и <i>чуждото</i>. Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна творческа задача, свързана с поставяне на сцена на „Балкански синдром“.</p>	<p>комедия</p>
	<p>Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.</p>	<p>междутекстовост</p>
<p>II. Миналото и паметта II.1. „Паусий“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на ода, проявени в „Паусий“. Тълкува „Паусий“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Идентифицира сравнения, метафори, метонимии в „Паусий“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Паусий“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Паусий“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях. Идентифицира и оценява в „Паусий“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i>.</p>	
<p>II.2. „История“ (Н. Вапцаров)</p>	<p>Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „История“. Тълкува „История“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „История“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Идентифицира и оценява в „История“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>миналото и паметта</i>.</p>	
<p>II.3. „Ноев ковчег“ (Й. Радичков)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на романа, проявени в „Ноев ковчег“. Тълкува „Ноев ковчег“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в нея. Описва структурирано отношенията между жанровите характеристики на „Ноев ковчег“ и естетически специфичната интерпретация на темата за миналото и паметта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Ноев ковчег“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>миналото и паметта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p>	

	<p>Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.</p>	
<p>III. Обществото и властта</p> <p>III.1. „Борба“ (Хр. Ботев)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Борба“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Борба“.</p> <p>Тълкува „Борба“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея.</p> <p>Познава значението на понятието <i>оксиморон</i>.</p> <p>Идентифицира метафори и оксиморони в „Борба“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата. Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Борба“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Борба“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>обществото и властта</i>.</p>	оксиморон
<p>III.2. „Ангрешко“ (Елин Пелин)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Ангрешко“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.</p> <p>Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Ангрешко“.</p> <p>Тълкува „Ангрешко“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея.</p> <p>Идентифицира персонажната система и метафори в „Ангрешко“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Ангрешко“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p> <p>Намира, подбира, извлича и обработва съобразно няколко критерия информация от различни източници, за да изпълни самостоятелно конкретна интерактивна задача, свързана с организиране и провеждане на дебат за <i>обществото и властта</i>.</p>	
<p>III.3. „Приказка за стълбата“ (Хр. Смирненски)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за обществото и властта в „Приказка за стълбата“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.</p> <p>Тълкува „Приказка за стълбата“ съобразно естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в нея.</p> <p>Идентифицира персонажната система и метафори в „Приказка за стълбата“ и обяснява значението им в контекста на естетически специфичната интерпретация на темата за обществото и властта в творбата.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Приказка за стълбата“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>обществото и властта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p>	

	<p>Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.</p>	
<p>IV. Животът и смъртта</p> <p>IV.1. „До моето първо либе“ (Хр. Ботев)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „До моето първо либе“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „До моето първо либе“. Тълкува „До моето първо либе“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея. Идентифицира метафори в „До моето първо либе“ и обяснява значението им в контекста на специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „До моето първо либе“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>живота и смъртта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p> <p>Идентифицира и оценява в „До моето първо либе“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i>.</p>	
<p>IV.2. „Новото гробище над Сливница“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Новото гробище над Сливница“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.</p> <p>Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „Новото гробище над Сливница“.</p> <p>Тълкува „Новото гробище над Сливница“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея.</p> <p>Описва структурирано отношенията между лирическите характеристики на „Новото гробище над Сливница“ и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в творбата.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Новото гробище над Сливница“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>живота и смъртта</i>.</p>	
<p>IV.3. „Крадецът на праскови“ (Ем. Станев)</p>	<p>Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за живота и смъртта в „Крадецът на праскови“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата. Разпознава жанрови характеристики на повестта, проявени в „Крадецът на праскови“. Тълкува „Крадецът на праскови“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за живота и смъртта в нея.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Крадецът на праскови“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>живота и смъртта</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p>	
	<p>Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.</p>	

<p>V. Природата</p> <p>V.1. „При Рилския манастир“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Разпознава родови характеристики на лириката, проявени в „При Рилския манастир“. Тълкува „При Рилския манастир“ съобразно родовите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея. Идентифицира ценности и норми, проблеми и конфликти, с които е обвързана интерпретацията на темата за природата в „При Рилския манастир“, и обяснява отношенията между тях във връзка със социокултурния контекст на създаването на творбата.</p> <p>Идентифицира и оценява в „При Рилския манастир“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.</p>	
<p>V.2. „Градушка“ (П. Яворов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на поемата, проявени в „Градушка“.</p> <p>Тълкува „Градушка“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея.</p> <p>Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в „Градушка“ ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с <i>природата</i>, аргументирано обосновава и защитава позиция по тях.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Градушка“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.</p>	
<p>V.3. „Спи езерото“ (П. П. Славейков)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>лирическа миниатюра</i>.</p> <p>Разпознава жанрови характеристики на лирическата миниатюра, проявени в „Спи езерото“.</p> <p>Тълкува „Спи езерото“ съобразно жанровите характеристики на творбата и естетически специфичната интерпретация на темата за природата в нея.</p> <p>Идентифицира и оценява в „Спи езерото“ специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с <i>природата</i>.</p>	<p>лирическа миниатюра</p>
	<p>Конструира междутекстови връзки между трите творби, посочени към темата. Конструира междутекстови връзки на една творба, посочена към темата, с друга творба по избор на учителя от българската литература, невключена в учебното съдържание.</p>	

В часовете за развиване на комуникативните компетентности в компонента *ЛИТЕРАТУРА* се предвиждат 18 часа върху следните теми:

Техи	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби</p>	<p>Познава особеностите на есето.</p> <p>Създава есе по житейски проблем, интерпретиран в една или няколко художествени творби.</p> <p>Спазва книжовните езикови норми.</p> <p>Анализира и критично оценява свои или чужди есета по житейски проблем.</p>	
<p>Интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба</p>	<p>Познава особеностите на интерпретативното съчинение.</p> <p>Създава интерпретативно съчинение по проблем върху една художествена творба.</p> <p>Спазва книжовните езикови норми.</p> <p>Анализира и критично оценява свои и чужди интерпретативни съчинения по проблем върху литературен текст.</p>	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА В XI клас е 108 часа – 54 часа за български език (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 54 часа за литература (от които 18 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Седмичният брой часове за изучаване на учебния предмет БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА В XI клас е 3 часа – 1,5 часа за български език (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности) и 1,5 часа за литература (от които 0,5 часа за развиване на комуникативните компетентности).

Препоръчително разпределение на часовете в компонента ЛИТЕРАТУРА:

За нови знания	38%
За упражнения	39%
За преговор	6%
За обобщение	6%
За контролни и за класни работи	11%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна и на годишна оценка:

Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	60%
Оценки от контролни и от класни работи	20%
Оценки от групи участия (работа в часовете, изпълнение на домашни работи, работа по групи и гр.)	20%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Деятности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	Създаване на писмени и устни текстове, съобразени с книжовните езикови норми. Извличане и обработване на информация от текстове в съответствие с книжовните езикови норми.
Умения за общуване на чужди езици	Превод от и/или на чужд език на (откъси от) литературни текстове, интерпретиращи темите за <i>родното, природата, смъртта, властта и насилието, миналото и паметта</i> . Съпоставяне на изучените в часовете по литература текстове с текстове, изучени в часовете по чужд език, въз основа на обща принадлежност към естетическо направление или жанр.
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на групи електронно базирани информационни източници за изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача. Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна интерактивна, творческа и/или по изследователски проект задача.
Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Съпоставяне и различаване на литературни и исторически повествования за всекидневния живот. Съпоставяне и различаване на историческите и литературните интерпретации на общочовешки теми.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален. Избиране на готови или изработване на оригинални визуални и/или музикални илюстрации към текст.

Списък на произведенията, които учениците трябва да прочетат през лятната ваканция

---

1. „Аз искам да те помня все така“ (Димчо Дебелянов)
2. „Колко си хубава!“ (Христо Фотев)
3. „Посвещение“ (Петя Дубарова)
4. „Спасова могила“ (Елин Пелин)
5. „Молитва“ (Атанас Далчев)
6. „Вяра“ (Никола Вапцаров)
7. „Ветрената мелница“ (Елин Пелин)
8. „Песента на колелетата“ (Йордан Йовков)
9. „Балада за Георг Хених“ (Виктор Пасков)
10. „Две души“ (Пејо Яворов)
11. „Потомка“ (Елисавета Багряна)
12. „Честен кръст“ (Борис Христов)

**Книга за учителя
по литература
за 11. клас**

Автори

Бойко Пенчев
Илияна Кръстева

Редактор

Ива Иванова

Коректор

Мила Томанова

Графичен дизайн

Петко Минчев

Българска. Първо издание, 2020 г.

Формат 60x90/8.

ISBN 978-954-18-1601-1

Издател

„КЛЕТ БЪЛГАРИЯ“ ООД

София 1574, ул. „Никола Тесла“ № 5, BSR 2, етаж 4
мел.: 0700 47 400, e-mail: administration@bulvest2000.com
www.bulvest.com